

ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 122 ՏԱՍԵՆԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Զորքարթի 12 Յուլիսի

1895

Զորքարթի 12 Յուլիսի ՏԱՍԵՆԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 122

Տարեկան 10 րուբլի, վեց ամիսը՝ 6 րուբլի, երեք ամիսը՝ 3 ր. 50 կ. ամիսը՝ 1 ր., հատուկ՝ 5 կ. Բաժանորդը պիտի լինի թիֆլիսյան խմբագրատանը:

Խմբագրատան հասցեն՝ Тифлисъ. Редакція «Норъ-Даръ» կամ Tiflis Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրությունը բաց է ամեն օր (բացի տոն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը: Յայտարարությունները ընդունում են ամեն լիզուկներով Յայտարարությունների թափին 2 կ., ընկալմանը համար կրկնապատիկ

Թուլիսի 4-ից մինչև ղեկավար՝ քաղաքի 31-ը շնորհարարին ըստա- նորը գրողը պետք է ուղարկել 6 րուբլի: Ռուսիայից դուրս ըս- տանորը գրողը պետք է վը- ծարեն 6 ամսուայ համար 25 ֆրանկ:

ԲՈՎԱՆԻԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հեռագրական թղթակցությունները Նոր- Դարին: Առաջին օրը 4 կ. — Ներկայ Բու- ղարիան: Վեհապետ Հայրապետի հրապար- ժությունը Նախագիտում է: Քրոնիկան — Ջր պահապա- թիւն Յանքերն Այսպիսիքի գաւա- ռում: Հարկի մասը: Ուսումնական- ան պատշաճականության մի հրաման: Միջախոսի արդիւնքները: Ար- կած Սև ծովի վրայ: Մի հին զանգակ: Նշանակները թիֆլիսում: Մի գործող ղեկավար: Բաղադրիչ: Թղթակցությունները: Նամակ թղթակցից — Ջրիւնիս: Քաղաքական — Ստամբուլի սպանությունը: Քաղաքական լուրեր: Հեռագրի ընթերցում: Բանասիրական — Հայոց խնդիրը և պետությունները: Տեղեկատվություն: Յայտարարություններ:

ՀԵՌԱՅԻՍԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐ ԸՆՈՐ-ԴԱՐԻՆ

ԱՐԱՍԹՈՒՄԱՆ, 8 յուլիսի, էրե- յուան ժամը 7-ին: Վեհապետ Կա- թողիկոսը ժամանեց Արասթուման լազմաթիւ անձերի ուղեկցու- թեամբ: Ընդունելությունը փա- ռահեղ էր: Մի առանձին պատ- զամուրուրներն զինվորներն աղ- ու հացով: Հայ կանաչ մատուցեց ծաղիկներ: Հոն գաղմուկները շարունակ օգը թնդացնում էր «կեցցե» տղազակներով: Այլիսա- նեանքի դատակերտը, ուր իջաւ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀԵՐԱՅԻՍԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՆԵՐ ԸՆՈՐ-ԴԱՐԻՆ

ՆԵՐ ԸՆՈՐ-ԴԱՐԻՆ

ՆԵՐ ԸՆՈՐ-ԴԱՐԻՆ

ՆԵՐ ԸՆՈՐ-ԴԱՐԻՆ

ՆԵՐ ԸՆՈՐ-ԴԱՐԻՆ

ՆԵՐ ԸՆՈՐ-ԴԱՐԻՆ

ՆԵՐ ԸՆՈՐ-ԴԱՐԻՆ

ՆԵՐ ԸՆՈՐ-ԴԱՐԻՆ

ՆԵՐ ԸՆՈՐ-ԴԱՐԻՆ

ՆԵՐ ԸՆՈՐ-ԴԱՐԻՆ

ՆԵՐ ԸՆՈՐ-ԴԱՐԻՆ

ՆԵՐ ԸՆՈՐ-ԴԱՐԻՆ

ՆԵՐ ԸՆՈՐ-ԴԱՐԻՆ

ՆԵՐ ԸՆՈՐ-ԴԱՐԻՆ

ՆԵՐ ԸՆՈՐ-ԴԱՐԻՆ

Նորին Վեհապետությունը, զար- ղաւում է կանաչով, ծաղիկներով, ոստերով: աչքի է ընկնում Հայ- րապետական վեհապետը, թագը, գա- ւազանը, խաչը: Վեհապետը ըն- սալաւում է:

ԱՐԱՍԹՈՒՄԱՆ, 10 յուլիսի, էրե- յուան ժամը 9-ին: Երեկ ժամը 12 1/2-ին Նորին Օծուկներն այցե- լեց Նորին Կայսերական Բարձրու- թիւն Թագաժառանգ Մեծ Իշխա- նին: Ընդունելությունը շատ սի- րալի էր և տեղի 10 րոպէ: Նո- րին Բարձրութեան կողմից Նորին Վեհապետութեանը փոխ այցելու- թեան եկաւ բարոն Շտակելերգը: Այսօր Վեհ. Կաթողիկոսը վերա- դարձաւ Այսպիսի:

Թիֆլիս, 11 յուլիսի, 1895 թ. ՆԵՐԿԱՅԻՍ ԲՈՒՆԱԿԱՆ

Սրանից մի տասնեակը տարի առաջ Բալկան թերակղզու վրայ խաշնարածներ, խոզարածներ մի ժողովուրդ, զուրկ քաղաքական ամենախառնակ իրաւունքներ, կրում էր դեռ երկար դարերից ի վեր ստրկութեան լուծը և հրապա- տակում թիւրք փաշաներին: Վեր- չին արեւելեան պատերազմն այն հրաշքը գործեց, որ ստրկի բու- ղարական ժողովուրդն զրեթէ անկախութեան հասցրեց և այսօր, այդ վաղեմի ստրկի ժողովուրդն այն տեղին է հասել, որ քաղաքա- կան սպանություններ է գործում և աշխարհը զարմացնում է իւր անշնորհակալութեամբ:

Ռուսները թիւրքերի դէմ տա- րած լողթութիւնով, և Պլեմնայի մօտ և առհասարակ բալկանեան լեռներում ու գաշաւալներում

թափած արեւնի շնորհիւ ազատու- թիւն ստացած բուլղարական ժող- վուրդը ըստինքեան մի առանձին շնորհք և կուլտուրական ասպա- րիզում առաջադիմութիւն է ցոյց տուել, որի վրայ կարելի լինէր ուշադրութիւն դարձնել:

Ամբողջ Բուլղարիան մի շնորհ- քին ոչ մի բարձր դպրոց ունենա- լու կարողութիւն, ոչ չունի, և բուլղարները մայրաքաղաքն աւելի նման է մի մեծ գիւղի, մէջը մի քանի կաթիլ — շառուիներով և մի քանի եւրոպական ճաշակով շի- նած տներով:

Եթէ Բուլղարիան այնուամենայ- նիւ կարողացել է գրուել Եւրո- պայի ուշադրութիւնը, այդ իւր աշխարհաքաղաքական դիրքի պատճա- րով է, որ ծառայում է իբրեւ մեծ տէրութիւնների շահեր ընդհա- րման տեղ: մէկ էլ իւր երկու նըշա- նաւոր գործիչների շնորհիւ, որոնք հետաքրքրել էին դարձել երկրի օտարների առաջ և ամբողջ երկ- րին ու նրա քաղաքականութեանը կեանք և գոյն էին տալիս:

Այդ երկուսն էլ այսօր մեռած են, մէկը՝ պրինց Ալեքսանդրը, Ալիւ- նիցի հերոսը, արգէն քանի տա- րի է, որ բուլղարական գահից հրաժարած, մեռած է, իսկ միւսը՝ յայտնի, երեւելի Ստամբուլում, որ երկէ իւր հակառակորդների վրայ սարսափ էր ձգում, այսօր օրը գեռ ցերեկ, բանուկ փողոցում ա- մենաստոր, ամենաողորմելի կեր- պով մտնում, սպանում է թշնամիների թեւադրութեամբ և դաւադրութեամբ:

Խօսել Բուլղարիայի քաղաքա- կանութեան և առանձնապէս սոյա- նում գիւտատոր Ստամբուլ- վի գործունէութեան, սխալմունք-

ների և հակառակորդների տեսա- կեցիք նրա կառավարութեան՝ նրա ներքին և արտաքին քաղաքակա- նութեան մասին է մեր դիտա- ւորութիւնը:

Հանգուցեալ Ստամբուլովի նը- շանակութիւնը և կատարած գոր- ծերի վրայ արդար վճիռը կարող է միայն պատմութիւնը գնել, երբ կրքերը խաղաղած կըլինին և փաստերն ու գործերը միայն հա- շուի կանոնին:

Այսօր ամենքը բարեկամ թէ- թշնամի չեն կարող չլինողութեանը և խոստովանում են, որ, Բուլ- ղարիան կորցրեց իւր ամե- նանշանաւոր մարդուն և այն՝ ամենաողորմելի կերպով, որ սե- զծերով պիտի արձանագրուի բուլ- ղարական պատմութեան մէջ:

Ստրկութիւնից լանկարձ ազա- տուած ժողովուրդի մէջ կուսակ- ցութիւններն իրենց կրքերին չափ ու սահման դնել չեն կարողա- նում և հանգէս են գալիս իբրեւ վայրենի գազաններ, որոնք ոչ օրէնք են ճանաչում, ոչ խիղճ և ոչ մարգարեական զգացմունք:

Խրատական է, որ փողոցի մէջ ոստիկանների աջակցութեամբ հա- լի պէս մորթած Ստամբուլովի մա- հուան անկողինը շրջապատում են բոլոր տէրութիւնների հիւպատոս- ները, ներկայացուցիչները. անդ- լիական թագուհին, թագաժա- ռանը՝ պրինց Ուլէս և այլ թա- գակները ու նշանաւոր մարդիկ ցաւակցութեան հեռագրեր են ու- ղարկում: Ուստաց լրագրերը դա- տաստարտում են ոճաբարձրութիւ- նը, եւրոպական թերթերը վրդա- վում են այդ չարագործութիւնից և Բուլղարիայի անկումն են գու- չակում — բուլղարական և ոչ մի

պաշտօնեայ և ոչ մի մինիստր հարկ չէ համարել, գէթ մարդավարու- թեան համար, այցելելու մահուան անկողնում պառկած Ստամբուլ- վին:

Երախտագէտ հայերն էլ, ուրիշ էլ ինչ տեսնք:

Եթէ պրինց Ֆերդինանդի մի- նիստերը մոռանում են քաղա- քավարութեան ամենահասարակ կարգն անգամ, ինքը պրինցը չէ մոռանում, Կարլաքաղից կոկորդի- լոսի արցունքներ թափելով խորը ցաւակցական հեռագրեր է ուղար- կում նա Ստամբուլովի ալրուն:

Այս մեծ քթանի Կորուզը, Օֆէնբախի հերոսը ամեն ան- գամ հեռանում է վատութեամբ Բուլղարիայից, երբ մի արտակարգ բան է պատրաստում Բուլղարիա- լում:

Բաւական է, որ Ստամբուլովի ընկաւ իշխանութիւնից, բայց նա այնքան զօրաւոր էր, որ իբրեւ մասնաւոր մարդանգամ հանգիստ չէր տալիս փոքր մարդկանց, ո- ռոնց թւում պրինց Ֆերդինանդին: Քննութիւն սարքերին Ստամբու- լովի գլխին... կամեցաւ խեղճը հի- ւանդութեան պատճառով գնալ Կարլաքաղ, չթող տուին և վեր- չը վախճան նրան դատարա- նին մատնելու ու աւելի բարեօք համարեցին սպանել նրան վատա- բար: Ամբողջ քաղաքակրթութեան աշ- խարհը և նրա մոմուրը վրդովում են այդ ոճաբարձրութիւնից:

Բայց միթէ պրինց Ֆերդինանդը ապահովեցրեց իւր գրութիւնը Բուլղարիայում:

Ամենեւին:

Երախտագէտութիւնը անպատիժ չի մնալ — այդ պէտք է իմանալ պրինց Ֆերդինանդը, երբէք չը-

ղեր լուծելում ոչնչով չէ տարբերում իւր արեւմուտա նախադր Չինգիզ- խանից և Տուղլայից: Իդուր է եւրոպա- կան չափը, արեւմտեան ուղիւ, — այդ անշարժութեան գաւալի գոյութիւնը այն զրեթէ մէջ մի կատակերգութիւն, մի անաղորդիմ է: Եւ, արդարեւ, ոչ մի բան այնքան արագութեամբ, այն- քան ազգութեան չի նպաստում այդ հրէշային պետութեան յաւիտեական անկման, որքան ինքը, այդ հոտած մարմինը:

Այսպէս թէ այնպէս, այսօր թիւր- քիայի առաջ արձանանում է մի եր- կաւած (dilemme), Հայկական խնդրի լուծումն կամ Ստամբուլի պետութեան վերջնական անկման առաջին հարուա- ծը, աստիճանը պիտի լինի և կամ նրա վերածնունդն առաջին հիմնաքարը: Այդ կախում է այդ պետութիւնը դե- կավարող կոյր, վատ, անընդունակ, հայրենիքի գաղափարից զուրկ, նրա սիրով չտոգորուող, քաղաքիւր պետա- կան անձերից:

Ներկայումս եւրաքոս Սայիդը այժմ կատարելապէս համոզուած պիտի լինի, որ իւր մի քանի տարի առաջ ֆրան- սերէն լիզուով բացականչած յօտոր- տանքը կատարեալ տրամաբանութիւն էր:

«Pour supprimer la question armé- nienne, il faut supprimer les Armé- niens» (Հայոց խնդիրը ջնջելու համար պիտի ջնջել հայերին):

Այդ մահադատականութեան վատ, ստոր ընադուրմներն իւր մէջ պիտի ունենան Սայիդը և իւր նման աղուկաբանները, իւր գուգաղաղ միջնակները թող կատարելապէս համոզուած լինին, որ ջնջել քան դար հաստատում գոյու- թիւն ունեցող մի ազգ — անկարելի է և իւր նմանները ուժից վեր:

Նրբ այդ ջնջումը վանդալական, օս- մանեան միջոցներով պիտի լինի, ապա կ'անեմք: La suppression des Armé- niens, c'est la disparition de l'em- pire Ottoman (Ջնջել հայերին՝ նշանա- կում է անայտայտելի Օսմանեան կայս- րութիւնը):

Իսկ եթէ այդ ջնջումը յառաջադի- մութեան, քաղաքակրթութեան միջո- ցով պիտի լինի, ապա պարզ է, որ այդ տեսակետով նա հայ ազգի հետ մրցել անկարող է:

Փրանսիայի գրագէտ-ուսուցչապետ, Membre de l'Institut, յայտնի Anatole Zeroy-Beaulien *) դեռ անցեալ տարի

*) Պ. Zeroy-Beaulien-ը գաղափար-

սպասէ, որ ինքը կարող է Բուլ-
ղարիայի և աշխարհի համար իսկ
այն լինել, ինչ որ էր համակրելի
և փառաւոր պրինց Ալեքսանդրը:
Լաւ խորհուրդ է տալիս նրան
Բեռլինի «Voss. Zeit.» թերթը, ե-
թէ միայն ընդունակ լինի լսելու:
«Թող պրինց Ֆերդինանդն էլ չը-
գնայ Բուլղարիա, այնտեղ նա
տեղ չունի: Արեւնը՝ արեւնով էլ
միայն կը կշտանայ եթէ միայն
կշտանալ կարող է: Կուսակցութեան
այդ վարչերի պայքարը միայն կա-
տարեալ անկումով պիտի գտնէ-
իւր վախճանը:

ՎԵՃԱՓԱՌ ԼԱՐԱՊԵՏԻ ՀՐԱՇԱԽ
ՄՈՒՏՔԸ ԱՆՈՒՑԱԼ
(Նոր-Դարին Ախպրախի)

Չորեքշաբթի, յուլիսի 5-ին, երեկո-
յան ժամը 3-ին, Ախպրախ ժամանեց
մեծ շքեղութեամբ ազգիս վեհ. Հայ-
րապետ Մկրտիչ Ա-ը, իւր հետեւորդնե-
րով: Առհասարակ այս օրերուն կեան-
քըն եւեւ էր սովորականից դուրս:
Արդէն մի քանի օր առաջ՝ քաղաքս
էին թափուել չընկալ գեղերից և քա-
ղաքներից բազմաթիւ ժողովուրդ՝ ամեն
ազգութիւնից էլ, ներկայ լինելու Հա-
յոց Օծնալ վեհի տեսութեանը և սըր-
տաւորի շտապում էին զիմաւորելուն:
Բոլոր հայ ժողովուրդն ամենամեծ ե-
ռանդով աշխատում էր Հայոց Հայրիկի
ընդունելութեանը փայլ տալու գոր-
ծում: Ամբողջ քաղաքը, մանաւանդ այն
մեծ փողոցը, որտեղից որ պիտի անց-
նէր Հայրապետական կառքը, ծայրէ
ի ծայր կարգաւորւած էր գոյնգոյն դրօ-
շակներով, ծաղիկներով, տերեւներով,
գորգերով, վիզերներով և պատկերնե-
րով: յարմարաւոր բարձր պտուղաւոր-
ներում և տանիքների վրայ՝ կան էր
արած՝ վեհ. Հայրիկի պատկերը՝ չընա-
պատած կաթոլիկոսական թագով, գա-
ւազանով և խաչով: Վեհ. Հայրիկի իշե-
ւանի (կարապետան ուսումնարանի)
և բոլոր եկեղեցիներէ գոնեւի առաջ
շինուած էին խաչկան կամարներ, ո-
րոնք գտնուած էին զրօշակներով,
տերեւներով, լապտերներով, վիզերնե-
րով: Կամարների երկու կողմերում էլ
մակազրուած էր խոշոր և պարզ տա-
ւերով՝ Վեցէ Հայրիկ, իսկ կամարի
մէջ տեղում ծաղիկներով և գոյնգոյն
զարդարանքներով գտնուած էր Վեհ. Հա-
յոց խաչը: Կարապետան ուսումնարա-
նի ամբողջ սրահը՝ թէ ներսից և թէ
զուրսից զարդաւորւած էր շատ շքեղ կեր-

պով գոյնգոյն լապտերներով, վիզեր-
ներով, ծաղիկներով, զրօշակներով և
գորգերով: Պատի վրայ կայրւած էին մի
սածէնից աւելի երկարութեամբ, տախ-
տակից շինուած Վեհ. Հայրիկի և
երկու մեծագիւր աստղեր՝ բոլորն էլ զար-
դարուած վիզերներով: Կտուրի վրայ
բազմեցրած էին՝ Վեհափառ Հայրա-
պետի պատկերը, գաւազան, խաչ,
չընապատած ծաղիկներով, զրօշակնե-
րով և վիզերներով:

Վերջապէս լուսացաւ յուլիսի 5-ի
չորեքշաբթի առաւօտը: Թեպէտ հեռա-
գիւրը հաղորդել էր, որ երեքշաբթի կը
ժամանէ Վեհ. Հայրիկը Ախպրախ, բայց
Հայրապետը Բորժոմ ամառանոցում հիւ-
րասիրուելով՝ հեռագիրը հաղորդեց, որ
չորեքշաբթի կը ժամանէ Ախպրախ:
Վաղ առաւօտուանից սկսած հասարա-
կութեան մէջ շարժումն ու ոգևորու-
թիւնն արդէն սասակացել էր: Բոլոր
ժողովուրդը՝ թէ հայ և թէ օտար՝ ան-
համբեր սրտով սպասում էր այն ժա-
մին, որ քաղաք պիտի ունենար տեսե-
լու ազգիս սիրեցեալ Հայրապետին:
Բազմաթիւ ժողովուրդ՝ այլ թէ կին
հէնց առաւօտուանից՝ հաւաքուել էր
թէ եկեղեցւոյ և թէ ուսումնարանի ա-
ռաջ, իսկ ժամը 11-ին առաւօտեան
այլ ևս տեղ չէր մնացել կանգնելու:
Ամեն կողմից, թէ մեծ և թէ փոքր,
թէ այլ և թէ իւր, թէ քաղաքացի և
թէ գեղացի խումբ առ խումբ հաւաք-
ուած է՝ ու Փրկիչ եկեղեցւոյ մօտ, որ-
տեղ պէտք է կառքից իջնէր Վեհ. Հա-
յրիկը: շատերն էլ զլիսաւոր փողոցների
վրայ աշխատում էին յարմար տեղ ո-
րոնելու, որտեղից կարելի լինէր տեսնել
Վեհ. Հայրիկի տեսչակի դէմքը: Ի պա-
տիւ մեծ Հիւրի, քաղաքիս բոլոր հայ
խանութները և առևտրական տները՝
առանց բացառութեան իսկ էին, և
բոլոր արհեստաւորներն իւրաքանչիւրն
իւր ասանֆական զրօշակով գոնեւ-
գոնեւ կանգնած էին եկեղեցւոյ մօտ:
Փաղաքիս բոլոր հողերակառութիւնը
միասին զդեստաւորուած եկեղեցւոյց
200 քալ հեռու սպասում էր Հայրիկի
ընդունելութեանը:

Երեկոյան ժամը 3-ին, քաղաքիս բո-
լոր եկեղեցիներէլ գանգալների գողա-
նէն աւետեց Հայոց Հայրապետի ժա-
մանումը Ախպրախ ոգևորութիւնն ա-
ւելի մեծացաւ այդ ժամանակ: Արդէն
շատ հեռուից երևում էին բոլոր կառ-
քերը և ձիաւորները՝ որոնք գալիս էին
դէպի Ախպրախ: Բազմաթիւ ժողո-
վուրդ՝ թէ այլ և թէ կին՝ երեք վերս-
տից (մինչև արձանի մօտ) աւելի ըն-
դառաջ էին գնացել Վեհ. Հայրիկին

և իրենց անվերջ կեցցէներով չնորհա-
ւորում էին բարի գալուստը: Նախ և
առաջ պարզապէս երևում էին 200-ից
աւելի առաջաւոր ձիաւորներ, դրանք
չէրքեզական հագուստով տեղացի հայ
երիտասարդներն էին, որոնք երկու օր
առաջ ընդառաջ էին գնացել Վեհ.
Հայրապետին մինչև Աղդուր գիւղը: Սը-
րանց հետեւում էին երկու տեղացի հե-
ծակ քահանաներ՝ Հայրապետական
խաչն ու գաւազանը բռնած: Ետոյ և-
րեքայն ևս կառքը, որի մէջ նստած էր
Նորին Օծնութիւնը, որը ժողովրդի ան-
վերջ կեցցէների խաչուցիչ ձայների
մէջ՝ փողոցի երկու կողմը խաչակնքում
էր ժողովրդին: Կառքը չընապատուած
էր 100-ից աւելի կաթիճ՝ երիտասարդ-
ներով, որոնք հանդիսին այնպիսին փայ-
լէն տալիս, որ խօսքով նկարագրել ան-
կարելի է: Այս կաթիճների մէջ աչքի
էին ընկնում շատ պատկաւելի և արե-
զաւոր ծերունիներ, գաղաքաւորած գրա-
նիւրով և չքանչքաններով: Փաղաքի մէջ
բազմաթիւ ժողովուրդ ընկած Հայրա-
պետական կառքի ետեւից անդադար՝
Վեցէ Հայրիկ աղաղակներով օղբ
թնդացնում էր. ցնծայից կեցցէների
ուղիկներով՝ դանդաղ՝ կերպով
առաջ էր շարժւում Հայրապետա-
կան կառքը: Վերջին էր այդ փողոցի
տեսչաները. ամբողջ՝ քաղաքը՝ հայ,
ուս, վրացի, հրէայ և այլն, հաւա-
քուել էր այդտեղ: Իսկ փողոցի երկու
կողմի տներէ պատուհաններում ու
պատշգամբներում ապաստում էին հաղա-
րաւոր մարդիկ, որոնք ներքեւ՝ փողո-
ցում շարժւալ կանգնած հասարակու-
թեան հետ միասին հայրապետական
կառքը տեսնելուն պէս անվերջ կեցցե-
ների խաչուցիչ ձայներով թնդա-
նում էին օղբ:

Հայրիկը ցած իջաւ կառքից այնտեղ՝
որտեղ սպասում էր հողերակառութիւ-
նը զգեստաւորուած: Փաղաքի առաջն
աղ ու հաց մատոյց: Նորին Օծնութիւնը
մտաւ ամբողջաւոր տակ, որը կրում
էին չորս պատուաւոր անձեր՝ ձիաւոր
վրայ և այդտեղից կարմիր մահուդի
վրայով (որը ընծայել էր Հայրապետի
քաղաքիս յայտնի վաճառական պ. Ս. Մա-
րտիրոսը) ուղղուեց դէպի Ս. Փրկիչ
եկեղեցի՝ հողերակառութեան հետ:
Այդ ժամանակ երգեցիկ խումբը սկը-
սեց «Հաչափառ» շարականը երգելու:
Այս ժամանակ կրկին սկսուեցան ժողո-
վրդի կողմից անվերջ կեցցէները: ա-
մեն ոք աշխատում էր որ առաջ ինքը
մտնէ եկեղեցի, որի պատճառով և տե-
ղի ունեցան մի քանի անկարգութիւն-
ներ, ուստի ոստիկանութիւնն արգելեց

եկեղեցի մտնելու: Կաթոլիկոսական երկու
շաթիւներն առաջից էին գնում, երկու
առաջագոյն քահանաներ բռնած ունէին
կաթոլիկոսական գաւազանն ու խաչը,
որոնց հետեւում էր հողերակառութիւ-
նը: Վեհափառ եկեղեցի մտնելուն
պէս խորանի վարագոյրը բացուեցաւ
և Հայրիկը կարճ աղօթելուց և Վեհ.
առնաբիւր աղօթքը ստեղծ յետոյ ե-
տեւ եկեղեցւոց և ոտով դարձեալ նոյն
հանդիսով ու կարգով դիմեց դէպի Նը-
համար պատրաստուած՝ Կարապետան
ուսումնարանի դահլիճը, որը շատ հե-
ռու չէ եկեղեցւոց, և եկեղեցւոյ դռնից
մինչև ուսումնարանը ճանապարհին
խուռն բազմութիւնը հետեւում էր Վեհ.
Հայրիկին՝ անվերջ կեցցէներով: Ժողո-
վրդեան ուրախութեան չափ չկար.
ամեն ոք աշխատում էր, որ միանգա-
մից կշտանայ Վեհ. Հայրիկի սիրալիւ
տեսչով, որի պատճառով անկարգու-
թիւններ և աղմուկներ բարձրացան, և
ոստիկանութիւնը չկարողացաւ արգե-
լել: Բայց ժողովրդին մեղադրել չէր
կարելի. երբ ասում էին՝ Վեհ. Հայրիկ
այդպէս անում, պատասխան էլ ուսու-
նում: Այս մեր բաղդից չէր, որ ար-
ժանացել ենք Հայրիկի տեսութեանը,
միւս անգամ, ո՛վ դիտէ, ո՛ղջ կը լինենք
տեսնելու:

Վեհ. Հայրապետը մեծ չքով մտաւ
իւր համար պատրաստուած դահլիճը,
իսկ ժողովրդի հոծ բազմութիւնը եր-
կար ժամանակ վեցցէներ, էր կանչում,
երգեր էր երգում և օղբ թնդացնում:
Հայրիկին տեսնել էր ցանկանում Վեհ.
Հայրիկը ժամանակ առ ժամանակ ստի-
պուած էր պատուհանին մօտենալով՝
խաչակնքել ժողովրդին և օրհնել, բայց
այդ գոհացուցիչ չէր ժողովրդի զգա-
մունքները խաղաղեցնելու: Ժողովուրդն
աւելի ու աւելի աղաղակ էր բարձրաց-
նում՝ մինչև որ հայոց Հայրիկը կրկին
անգամ գալով պատուհանի առաջ՝ ժո-
ղովրդին խնդրեց որ հեռանայ և Նը-
նոյն հանգստանալու, յայտնելով որ
մի քանի օր մնալու է Ախպրախում:
Ժողովուրդը Հայրիկի վերջին խօսքերից
յետոյ գարձակալ սկսած Վեցէ Հայրիկ
գոչի, իսկ Հայրիկը խաչակնքեց և հե-
ռացաւ պատուհանից: Բայց և այնպէս
ամբողջ չէր հեռանում, միայն մի քիչ
զաղաքից յաճախ երգելուց և Վեցէ-
ներ գոչելուց:

Վեհ. Հայրապետի մի քիչ հանգստա-
նալուց յետոյ, բարդ ունեցաւ ներկա-
յանաւոր Նրան և բարի գալուստ մաղ-
թելու՝ նախ բոլոր հողերակառութիւ-
նը, իսկ յետոյ քաղաքի կողմից՝ քաղա-
քի առաջը և ուրիշ բարձրատիկան
զարականը 1876-ին: Այդ ժամանակ
ևս երբեքական ներկով չպարուած,
բայց թրքական բնագոյններով տո-
ղորուած Միջհատ-փաշան որպէս զի
թող փչէ պետութեանց աչքին, որպէս
զի բուլղարական խնդիրն իւր իսկ
սաղմով մէջ խեղդէ, de toutes pieces,
մէկնեցմէկ թնդանօթները պայթիւ-
նով հռչակել տուեց, որ կարելի
չկայ բուլղարական մասնաւոր խնդրի
յարուցուելուն, վասնից Օսմանեան պե-
տութիւնը օժտուած է պարզամտա-
կան կազմակերպութեամբ, որ ամենայն
ձեռնհասութեամբ պիտի փնտէր տես-
չան, ազգային, տեսչական... լինե-
րիները:

Այդ մի յուզողական խաղ էր Միջ-
հատի կողմից, որ բարեբաղդաբար չը-
յաղաղուեց: Այդ անկեղծ ցանկութիւն
չէր, պատմութիւնն այստեղ անկողմ-
նակալ կացած է:

Արդ այսօր Սպիլդը և իւր զլխատե-
րը միթէ նոյն մաշուած, հնացած խա-
ղ չէն ուղում խաղալ մեզ հայերի
հետ: Նրանք պետութիւններն ներ-
կայացրած ծրարներ մեքեցին, որով-
հետեւ զատ, հայկական նահանգ տե-
նել չեն ուղում, այդ իրենց խելով,
պետութեան լուսնայն բաժանումն յա-

անձեր: Փիչ յետոյ ամբողջ հետ հա-
ւաքուեցան ուսումնարանի բազուր
աշակերտները, աշակերտութիւնները, ո-
րոնք երիտասարդների հետ միասին
սկսեցին երգել զանազան ազգայն
երգեր. երիտասարդներն և բոլոր ա-
բոյն մէջ ընդ մէջ երգելուց յետոյ
զլխակները վեր էին գցում և աղաղ-
կելով բարձրաձայն գոչում վեցցէ Հա-
րիկ, կեցցիս Վասպուրականի Արծիւ,
և ծափահարում: Փաշնի գնում ամբող-
թիւը ստուարանում էր թէ Կարա-
պետան ուսումն, բազուած, թէ առ-
բողջ Միլլիոնայա փողոցում և թէ
պարտիզում: այլ ևս տեղ չկար կանգն-
ելու: Երեկոյան ժամը 7-ին սկսուեցաւ
հրաշալուստութիւններ, ամբողջ ուսումնա-
րանի բազը և փողոցը ծայրէ ի ծայր
հրաշալուստ էր գոյնգոյն լապտե-
րներով, վիզերներով և էլէքտրոնե-
րով: շատ փողոցներում ի պատիւ
Հայրիկի՝ նշանաւոր տները լուսաւո-
րուած էին ճրագներով, լապտերներով:
Հասարակութեան ուրախութիւնն ընդ
հանուր էր, միշտ կեցցէներով օղբ
թնդացնում էին, բազի միւս ծայրում
Ֆէլիքսիկը և զոյնգոյն բեռնալիւս
կապիկներ էին վառում: մօտ 800-հազ
բեռնալիւսան կրակներ վառուեցան, որ
չինչ էին տեղացի երիտասարդները:
Իսկ երգեցիկ խումբն անդադար երգել
էր երգում և Վեցէ Հայրիկ, աղաղակ-
ներով օղբ զղրագնում: Վեհ. Հայրիկը
յաճախ մօտենում էր պատուհանին և
այդ ուրախութեան մասնակից լինելով
օրհնում նրանց:

Այսպիսի մի մեծ ուրախութիւն Ա-
խպրախի ժողովուրդն երբէք տեսած
չէր: Ժողովրդի ուրախութեան սահման
չկար, մի տեղ տեսնում ես հաւա-
քուած մի քանի երիտասարդներ երգի-
ն երգում, մի ուրիշ անկանում կրակ-
ներ ձգում, մի ուրիշ տեղ նուագում,
կեցցէներ աղաղակում, իսկ ամբողջ
փողոցը իւր գոյնգոյնութեամբ և լու-
սաւորութեամբ՝ կարծես մի կախարդա-
կան տեսարան էր ներկայացնում: Վեհ.
Հայրիկի կողմից շատ անգամ եկան և
խնդրեցին ժողովրդին, որ հեռանան,—
բայց մի էր յորդը՝ ընդհանրապէս ա-
ւելի բարձրաձայն էին աղաղակում ու
երգում: Վերջապէս Վեհ. Հայրապետը
ինքը կրկին մօտենալով պատուհանին
խնդրեց որ հեռանան, շատ յոգնած
լինելով պէտք է հանգստանայ: Ժողո-
վուրդը մի անգամ էլ Վեցէ Հայրիկ
աղաղակելով շատ ուշ՝ ջրուեցաւ դի-
չերուայ ժամը 1-ին:

Հետեւեալ օրը՝ հինգշաբթի Վեհ. Հա-
րապետին ներկայացան բոլոր դաւա-

իւրհայկական խնդիրն նուիրուած սքան-
չելի դատաւարութիւնների մէջ չէր
զաղաքում կրկնուեց: Պարոններ, երբ
խօսում ենք հայ ազգի նկատմամբ, չը-
պէտք է երևակայէք այն իրեն մի ա-
սիական ազգ, ո՛ր, այլ հայ ազգը տի-
րապետում է ամենայնիւ այն բո-
լոր յատկութիւնները, օրգանները, ո-
րոնք կազմում են արեւմտեան-եւրոպա-
կան ազգութիւնները: Հայ ազգը կա-
րող է, ընդունակ է մրցելու ամենայն-
իւր եւրոպական որեւէ կրթութեան ազ-
գի հետ:

Հայոց ազգի այդ սպասարկու ջընջ-
ման միջոցը Նաբի-փաշան տեսնում
էր քիւրդ տարրի գործադան, զինուոր-
ման մէջ: Բայց միթէ սասունցի կրա-
րիճները երկու տարուայ մըստ անընդ-
հատ կռիւները պարզ ապացոյց չէին
բողբել վատութեան (lacherie), որոնք
ջոկերով փախչում էին թուով անհամե-
մատ քիչ և վատ զորահաւորուած մի
բուռն արիւնքի ձեռքից: Անգլիան այդ
ժամանակ քրդերի զինուորման հարցի
մէջ իթէ թիւղաղել, սատարել դեր չկա-

տում է Պարիզի յայտնի Ecol de Scien-
ces Politiques-ում ժամանակին մենք
կրտսեր այդ հետաքրքիր դատաւարու-
թիւնների թարգմանութիւնը:

տարեց, գէթ նա համաձայն եղաւ, չը-
հակառակեց այդ գաղափարի իրադրո-
ման, կարծելով, որ քրդերը նոյն դե-
րը պիտի խաղան օսմանեան բանակ-
ներում, ինչոր սկովտացի քաջարի հե-
ծիկազօրները—անցկիական փառաւոր
բանակներում: Բայց որբերդը, այդ
լեռնային աւազակը սկովտացի չէ և
չի կարող լինել—այդ բացառութեան
և փաստերի կարօտ չէ: Համալիւսէ՝ ա-
սուած անուանարկ հեծիկազօրի կա-
տարած անպատիժ եղեւնադրութիւ-
թիւնները, հայ տառապեղ զիւղացուն
հասցրած չարքներն ամենքին յայտնի
են: Եւ այսօր Անգլիան առաջինն է,
որ այդ հեծիկազօրի զինաթափումն է
պահանջում:

Բայց ինչո՞ւ այդ սխալ գաղափարը
գիւղական տիւրում է ձրտնախալում: Դեռ
ևս մի քանի օր առաջ հայոց որդիներով
հետաքրքրուող, շատ քիչ, բայց հայ-
րենասիրութեան տիրապետով պանծա-
ցող մի ուսուցչապետ ամենայն յամա-
նութեամբ ուղում էր ինձ համոզել,
որ այդ գաղափարը քրդերի նկատ-
մամբ իրաւացի է, և իթէ քրդերի փո-
խարէն հայերը զինուորակեն, այս վեր-
ջիններս աւելի խստալիրտ պիտի լի-
նէին դէպի առաջիններն և աւելի մեծ

չափով չարքների պատճառ պիտի լի-
նէին: Պարզ է, որ պարունը հայերենա-
գէտ լինելով հանդերձ հայ ազգը գիւ-
ղա չի ճանաչում:

Արդ սպասուական և անպաշտօն
կերպով հայերի ոչնչացման գործը բըր-
դերին յանձնել մի կատարեալ անա-
նկութիւն (ֆլուստի) կրեց: Յուսում
չէր, որ այդ գաղափարի փետրաւորելը
պարզապէս անհնար թափ յուսալիւր
եղած լինէր:

Անցնելով ներկայ պարագային, մի-
թէ, արդարեւ, Սպիլդը և իւր անընդ
անկեղծ ցանկանում են տեսնել մի
բարենորոգեալ Օսմանեան պետութիւն,
միթէ նրանք մի ազգային ցանկութեան
նշույլ ցոյց են տուած, և միթէ նրանք
ընդունակ են վերանորոգել, բարեկաւ-
արել ցղուլս վերանորոգել մի անգա-
մայոյ, հոսած լինել, դիակ, որպիսին
Օսմանեան ասուած փաղիշահութիւնն է:
Միթէ նրանք վճում են տեսնել, կամ
զիտակեց են, որ իրենց խաթիւլ պե-
տութեան ամբապնդման մեծապէս նը-
պաստած պիտի լինի ունեւալ մի ամե-
նային գոհ հայկական տարրը—Ո՛չ և
ո՛չ:

Հայկական խնդիրն այսօր նոյն չըր-
ջանի մէջն է գտնուում, ինչ որ բուլ-

ղաղակներ 1876-ին: Այդ ժամանակ
ևս երբեքական ներկով չպարուած,
բայց թրքական բնագոյններով տո-
ղորուած Միջհատ-փաշան որպէս զի
թող փչէ պետութեանց աչքին, որպէս
զի բուլղարական խնդիրն իւր իսկ
սաղմով մէջ խեղդէ, de toutes pieces,
մէկնեցմէկ թնդանօթները պայթիւ-
նով հռչակել տուեց, որ կարելի
չկայ բուլղարական մասնաւոր խնդրի
յարուցուելուն, վասնից Օսմանեան պե-
տութիւնը օժտուած է պարզամտա-
կան կազմակերպութեամբ, որ ամենայն
ձեռնհասութեամբ պիտի փնտէր տես-
չան, ազգային, տեսչական... լինե-
րիները:

Այդ մի յուզողական խաղ էր Միջ-
հատի կողմից, որ բարեբաղդաբար չը-
յաղաղուեց: Այդ անկեղծ ցանկութիւն
չէր, պատմութիւնն այստեղ անկողմ-
նակալ կացած է:

Արդ այսօր Սպիլդը և իւր զլխատե-
րը միթէ նոյն մաշուած, հնացած խա-
ղ չէն ուղում խաղալ մեզ հայերի
հետ: Նրանք պետութիւններն ներ-
կայացրած ծրարներ մեքեցին, որով-
հետեւ զատ, հայկական նահանգ տե-
նել չեն ուղում, այդ իրենց խելով,
պետութեան լուսնայն բաժանումն յա-

ռաջ կրելէր: Հապա, ի փոխարէն, նը-
րաւոր ուղում են զարիւրիւնիւր ամ-
բողջ երկրը, ամբողջ պետութիւ-
նը, պահանջներ բոլոր ազգերը
որոնք անընդ են օսմանեան լի-
տակ: Եւեւ որ կատարելագո-
նեւր շատ լաւ են սովորած իրենց դե-
րը, բայց որովհետեւ այդ կատարել-
գութեան նախաբանը մեզ յայտնի է
ուստի չենք կարծում, որ նա, այս ան-
գամ էլ, յաջողութիւն ունենայ: Բայց
ո՛վ էր արդեւոր այդ կատարելագո-
ւական անձերն իրենց երկրը բա-
րեւոյնիւր, իթէ իրաւ նրանք
այդ ցանկանում էին շատ,

նույնիսկ պատկանող հողերակառնները
և բարի գաղափար մաղթելով Յոյցերը
վեհապառն խնդրանք գաղափարեալ,
մանաւանդ հրապարակութեանը, բայց
վեհապառն ու տնայնաւորի ցանկա-
ցողներին առաջն առնելու հար չկայ:
Ընդունելութիւնները շարունակուած են
առաւօտեան ժամը 10-ից մինչև 2-ը և
կրկնական 5-ից մինչև 9-ը: Ի միջի այ-
լոց, վեհապառն ներկայացան՝ երկ-
սեռ դպրոցների ուսուցչական խմբը,
հողաբարձութիւնը, նոյնպէս և քաղա-
քին արհեստագործ և առևտրական դա-
մապաղները, որոնց բոլորին էլ վեհա-
պառն արժանացնում էր իւր հայրական
խրատներին, որոնց զինուոր կէտը
կայանում է, որ ամեն անձ արդարու-
թեամբ կատարէ իւր ստանձնած պաշ-
տօնը:

Նորին արքայութիւնը մտադիր է կիրա-
րել օրը այնպէս Ն. Կ. Բ. Թագաւոր-
անուի Ստամբուլում ամառանոցում:
Քաղաքի բոլոր եկեղեցիներն և ուսում-
նարանները Նորին Արքայութիւնն այցե-
լից, ինչպէս լսում ենք, վեհ. Հայրա-
պետը հաճութիւն է ցոյց տուել Ս.
Սահմաննոս եկեղեցւոյ վերանորոշե-
լից: Վեհապառն ուղեկցիները բնակ-
ւում են ուսումնարանի ներքին սե-
նաներում, բացի Գեր. առաջնորդից,
Նորին Արքայութեանը շատ խնդիրներ
ստուգելու եղան:

Գ.

Անայցալ, 6 յուլիս:

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Եթէ տարեցտարի միծայող թիֆլի-
սին ձմեռը ցրտին ջուր հարկաւոր է,
ամենքը կը խոստովանեն, որ ամառը,
սարսափելի չորերին առաւել ևս կա-
րէ ունի թիֆլիսի բնակիչը ջրի: Բայց
արի տես, որ հէնց ամառն է, որ թիֆ-
լիսը միշտ ջրի պակասութիւն է զգում —
չնորհի քաղաքի ինքնավարութեան և
քաղաքային խորհրդի մէջ կազմուող
անվերջ կոմիտեաների:

Փողաքի հաշուով մի ջրմուղ շինուե-
ցաւ, Կուր գետի ջուրն իբրև անպէտք
հրատարակուեցաւ: Եւ ինչ, այժմ այս
չորերին անցնալ օրը ջրի փոխարէն
թիֆլիսի բնակիչը կոչուած էր խմելու
մի ինչ որ գեղին-սողիտակ կրային
թանձրութիւն, իսկ յուլիսի 10-ին կրի-
կոյնան և 11-ին առաւօտեան քաղաքին
բնակիչները, զոնէ նրա մի մասը, գեռ-
մանը դիտեցին, մնացել էր առանց ջրի,
առանց թիֆլի ջրի համար մեծ կռիւ
էր, շատերը ստիպուեցան զնալ Կուր
գետից ջուր բերել, որպէս զի զոնէ մի
գաւաթ ցեխոտ ջուր ունենան խմելու:
Արդեօք քաղ. խորհուրդը մի նոր կոմի-
տեա չի կարող կազմել:

Մեզ հաղորդում են, որ այս տարի
Անայցալի դաւաճում ցանքսերն ա-
ռաւ հունձ են խոտաւում:

Թիֆլիսը կորցրեց իւր յայտնի դո-
քիները մէկին, որի մասով կարելի է
հաստատուել ասել, որ մի մարդ պակ-
սեցաւ Բօխլի գոգաւոր ձորէնք վախ-
ճանուեց յուլիսի 10-ին:

Թիֆլիսի ոստիկանապետի պաշտօնա-
կատար պ. Սոկրատիսի պրիստաներին
հրամայել է, որ քաղաքում պատահած
գանդակներ անցնելու և դէպքերի մասին
մինչև որ իրեն տեղեկութիւն չտան,
այդ տեղեկութիւնները չպէտք է հա-
ղորդել լրագրողներին: Այդ հրամանին
առիթ է տուել այն բանը, որ այս օ-
րերս քաղաքում պատահած մի քանի
դէպքերի մասին ոստիկանապետի պաշ-
տօնակատարն իմացել է միայն լրագր-
ւում կաղալուց յետոյ: Վաւաճալ-
հրատարակելով այդ հրամանը, նկատու-
մ է իւր կողմից: Վարդը ենք հաւատա-
նել ոստիկանապետի պաշտօնակատար-

րին՝ որ տեղական լրագրողները քաղա-
քում պատահած գանդակներ անցնելու
մասին տեղեկութիւնները քաղաքում են
ոչ թէ միայն ոստիկանապետից, այլ և
ուրիշ աղբիւրներէ, որոնք յաճախ տ-
ւելի լաւ տեղեկակ են լինում գործին,
քան իրենք ոստիկանները:

Առհասարակ ծխախոտի արդիւնաբե-
րութեամբ պարագոյններին պետութեան
կողմից ցոյց տրուող օգնութեան աւե-
լի լայն ծաւալ տալու և մասնաւորա-
պէս Անդրկովկասում յիշալ արդիւնա-
բերութեան միջոցներն ընդարձակելու
համար, երկրագործութեան միջոցառու-
թիւնն առանձին դումարներ է յառ-
կացրել մի քանի մասնագէտներ վար-
ձելու արեւմտեան Անդրկովկասում փորձ-
նական տնկարաններ ձգելու համար:
Վերջին ձեռնարկութիւնն աւելի նը-
պատակաւորաբար կերպով իրագործե-
լու համար, մինիստրութիւնը, ինչպէս
լսել է Ռուսի. Վեդ. ան, յիշալ
տեղի զրկել է մի մասնագէտ, որը
տնկարաններ համար յարմարաւոր հո-
ղաբանի պիտի որոշէ: Բայց սրանից,
Քուրթաիսի ծխախոտ արդիւնաբերողնե-
րին բաժանուած են Մակեդոնիայի,
Փոքր Ասիայի և Հասակոնի ծխախոտի ար-
տասանանից բերուած բաւական մեծ
քանակութեամբ սերմեր:

Յուլիսի 5-ի լոյս 6-ի գիշերը Բաթու-
մի սահմանադրան դեղի զինուորները
սահմանագծի ճորտի մասում նկատել
են մի թրքական նաւակ, որից փորձ
են անելու եղել ափ իջնելու անցա-
գիւր չունեցող ինչ-որ թուրք մարդկանց,
Զինուորները մտնեցել են, բայց թուր-
քերը տեսնելով նրանց նաւակի դուռը
չուռ են տուել և սկսել են հեռանալ:
Զինուորներն երեք անգամ հրացան են
արձակում և սպանում են նաւակի մէջ
եղածներէ մէկին: Ահաւեղ-հուսէյին ա-
նուանով Կրանից յետոյ նաւակը կանգ
է առնում: Բաթումի դեղի հրամանա-
տարի կարգադրութեամբ, Չերնոմ.
Վետ. Կ. Կ. Կ. Կ. Կ. Կ. Կ. Կ. Կ. Կ. Կ. Կ.
և դիակը տանում են Բաթումի կարան-
տինը:

Պետերբուրգի հնագիտական ընկե-
րութեանն է դրուած Կովկասում պե-
ղումների ժամանակ գտնուած մի հին
զանգակ, որ ձուլուած է բելգանդական
ոճով:

Անտանիէի, տրուպիկական չորերին
յաջորդեց վերջապէս անձրեւը, որ
անա քանի օր է ընդհատուած իրով պա-
լիս և հեղեղում է թիֆլիսը: Շաբաթ
յուլիսի 8-ին երեկոյեան սկսեց անձրե-
ւել և միւս օրը կիրակի, գրեթէ ամ-
բողջ օրը անձրեւում էր սիրտ պատեց-
նելու չափ բարակ: Միւս օրը երկուշաբ-
թի, յուլիսի 10-ին գարձակը բաց եր-
կեմք, կիզել արեւը, իսկ դիշերը յորդ
և սաստիկ անձրեւ մինչ լուսաղէմ:
Այսօր, յուլիսի 11-ին, երեքշաբթի օրը
անձրեւ չկայ, բայց ուզում է անձրեւել,
երկիւրը ամպամած է: Սեղանակը մի
փոքր դուլացաւ, թէպէտ միշտ քամին
տաք է:

Թիֆլիս հասած տեղեկութիւններէց,
ինչպէս և Նով. Օրդ. ուս. թերթին
հաղորդած լուրից, իմանում ենք, որ
Բաթումից թիֆլիս տանող ճանապար-
հի վրայ Կարսէթ կոչուած ծովափնայ
տեղում, Լիւսիցով անունով մի ուսուց-
չի խնամքին յանձնուած թիֆլիսի վա-
ճառական Դաւիթ Ալեկանի երկու սը-
ղեղը գնում են ծովը լողանալու և մէ-
կը 12 տարեկան պատանի, խելդուած
է, որի մարմինը գեռ չէ գտնուած, իսկ
միւսին պատահմունքով մի ուսուցչի
վրայ է հասնում և անխուսափելի մա-
հից աղատում: Այդ օրը ծովը շատ խը-
ռոված է լինում և Ալեկանը դատանի-
ները մեռալ են ծով մտած լինում և

իրիւս տեղորձ, հասկանալի է, որ պիտի
խեղդուէին: Նրա ուսուցչիը յանձն է
առնում ուրիշի գաւազներին խնամելու
գործը, նա չըպէտք է նրանց աչքից
թողնէ և ուր մնաց թէ թողնէ, որ ան-
փորձ պատանիները գնան այն էլ խը-
ռոված ծովը մտնեն և ոչ ոք էլ չլինի
ծովի եղբերում կամ ծովում, որ հետեւ
նրանց և հսկէ:

ԲԱՂՈՒՅ. Տեղայն ցանցի Կրկնոր
Թումայեանցի մտադիր է եղած Հաջի-
քէնդում հայոց եկեղեցի շինել և դիմած
էր արդէն ուր հայրին է թողնուած ին-
ստանալու, բայց յանկարծաւ մահը
կեստ էր թողել այս գովելի դիտաւո-
րութիւնը. այժմ նրա որդիք իբրև ար-
ժանաբար հօր և մօր արժանաւոր ժա-
ռանդներ՝ յիշալ դիտաւորութիւնն ի
կատար են ածում, եկեղեցու մա-
կարդակն արդէն հաստատուած է և
շինութեան թաղուածութիւնը ստացուած.
Իսկ առաջիկայ օգոստոսին կոծուի ե-
կեղեցու հիմքը. ուրեմն մի տարուց
կամ տարիուկէսից յետ ամառանոց ե-
կեղեցու կոնստան եկեղեցի, որ շատ
ցանկալի է. իսկ երկամասրդ Թու-
մայեանցիները կը փառաւորեն իրենց
ծնողներին յիշատակը, միմիկով շինու-
թեան վրայ ոչ պակաս քան 10,000
լուր:

Լուի էինք և աչքներովս տեսանք, որ
Հաջի-քէնդի հայոց քանդուած եկեղե-
ցու տեղը շինել են նոր և փոքրիկ ե-
կեղեցի: Բայց մի երեկոյթ, որ ցատակ
է և խիստ վատ սպաւորութիւն է
թողնում ամեն մէկ թէկուզ ոչ քրիս-
տոնեայ տեսնողի վերայ, այդ այն է,
որ նոյն եկեղեցու բակը հաւասարա-
ցնելու գիտաւորութեամբ գերեզմա-
նաքարեր դնեն և ձուլում, գերեզմա-
նիք փորում և ննջեցեալներին սկրններ
ժողովում ու մի առանձին փոսի մէջ
ածուում:

ԹԵՂԱՎՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐԿԻԱՅԻՆ
(Նոր-Ղար-ի թղթակցութիւն)

ՋՄԻՒՆԻՍՏ, 29 յունիս:

Այսօր տեղի հասան 300 հոգի ծըր-
կացի յոյներ, որոնք Իգլիբից գնալով ի-
րենց հայրենիք մասնակցել էին քաղա-
քային ընտրութեան և այժմ վերա-
դառնում էին իրենց բնակութեան
տեղը:

Թուրք իշխանութիւնն այստեղ ձեռ-
բակալեց նրանց բոլորին էլ պատճա-
ռաբանելով, որ նրանք իրանց անցա-
ղերը չեն ստորագրել տուել հիւպա-
տոսին Մըրիֆոյում, որը սակայն յունա-
կան կղզի լինելով, հիւպատոս չունի:

Թուրք պաշտօնեաների փոքի ցան-
կի հաւկէ ուրիշ էր, և երբ տեսան, որ
իրենց պատճառաբանութիւնը բանի
տեղ չանցաւ, սկսեցին պահանջել, որ
յոյները օսմանեան մէկ-մէկ ոսկի տու-
գանք տան: Յոյները մերժեցին տալ և
բողոքեցին իրենց հիւպատոսին: Հիւ-
պատոսն ինքն անձամբ եկաւ և պա-
հանջեց, որ այդ մարդկանց բաց թող-
նեն, ասելով, որ տուգանք պահանջելն
ապօրինի է: Պաշտօնեաները չկամեցան
լսել հիւպատոսին և ասացին, որ նա
գնալ բողոքէ վաղիկ:

Հիւպատոսն այն ժամանակ հրամայեց
իւր մարդկանցը, որ բաց անեն մաքսա-
տան դուռն, ուր բանտարկել էին յոյ-
ներին: Հրամանը կատարուեցաւ և 300
հոգի յոյներն դուրս եկան առանց ընդ-
դիմութեան: Յետոյ մաքսային մեծ
պաշտօնեան անձամբ ներսդրութիւն
խնդրեց հիւպատոսից, որ իւր ստորա-
դրեալ պաշտօնեաներն, առանց իւր
գիտութեան, բանտարկել էին ծրիկո-
ցի յոյներին:

Մըրիֆոյն յոյն կղզի է, Քէֆալոնիայի
7 կղզիներից մէկը:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՍՏԱՄԲՈՒԼՈՎԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ:

Սոֆիայից հեռագրում են, որ Ստամ-
բուլովի դրութիւնն անյուստի էր դար-
ձել անապին քանակութեամբ արիւն-
գնալուց և այն թուրքութիւնից, որ ա-
ռաջ ստացել էր չաքարախաի հիւան-
դութիւնից բժշկութեանց: Ստամբու-
լովի վաղուց համոզուած էր, որ զոհ
պիտի գնայ մայօր Պանիցայի բարե-
կամների վրիժառութեանը: Մայօր Պա-
նիցան, ինչպէս յայտնի է, 1890 թուին
հրացանի բռնուեցաւ Ստամբուլովի հը-
րամանով դաւադրութեան համար: Այն
օրից, որ Ստամբուլովին արգելուեցաւ
Կարլաթի գնալ բժշկութեան, օտարերկ-
րեայ ներկայացուցիչները յաճախ կառա-
վարութեան ուշադրութիւնն էին հրա-
ւիրում այն լուրերի վրայ, թէ պատ-
րաստուած են Ստամբուլովին սպանե-
լու: Ստամբուլովը հրամայել էր կրկնա-
պատկել ոստիկանների թիւը քաղա-
քում: Մի պատուաւոր կին ասել է,
թէ Ստամբուլովի ծառային վրիժառելի
էր օտարերկրեայ ինսպեկտորը, ո-
րին նա չէր կամեցել տալ ձեռքի տալը:
Տեսակը ոճրագործներին հետամուտ
լինելու համար: Ստամբուլովն ինքը
պրկորդներն մի քանի ցուցմունքներ է
արել, որոնց հիման վրայ և ձեռքակա-
լուեցաւ Թիւֆիկչիքը: Պետութիւնների
ներկայացուցիչները ժողովուեցան մի-
ջոյնեք քննելու համար այն բանի դէմ,
որ դրութիւնը վտանգաւոր է դառնում:
«Köln. Zeit.»-ի մէջ տպագրուած է
մի յօդուած Ստամբուլովի նախագա-
ցումը խորագրով: Մի քանի ամիս ա-
ռաջ այդ լրագրի աշխատակիցներից
մէկը խօսակցութիւն է ունեցել Ստամ-
բուլովի հետ, որն ասել է նրան, թէ
ոստիկանութեան նախկին պրեֆեկտ
Լուկանովը մի դաւադրութեան հետք
էր զտել, որի մասին ուզում էր հաղոր-
դել պրեֆեկտին, բայց Ստամբուլովը խոր-
հուրդ չէր տուել, որ նա այդպիսի բան
անի, ասելով թէ ոճրագործներն ան-
շուշտ ունեն իրենց պահեստի զօրա-
խումբը: Մենք շատ լաւ գիտենք, — աս-
ել է Ստամբուլովը, — որ Սոֆիայի ա-
րեւաբաններն — Ունչընարուում — հաւա-
քուել է մի խումբ, որ զինամարտու-
թեամբ է պարագում իբր թէ Մակե-
դոնիայի համար: Կառավարութիւնը, որ
առհասարակ չգիտէ, թէ ինչ է ու-
զում ինքը, թոյլ է տալիս այդ, մինչ-
դեռ մենք գիտենք, որ այդ մարդիկ և
Բիչիկին սպանողները երգուել են սպա-
նել ինձ, որպէս զի դրանով իրենց վը-
րէժը լուծած լինին Պանիցայի և Բիչ-
չիկի սպանման համար կախարան բարձ-
րացած չորս հոգաւ համար: Եւ պրե-
ֆեկտ էլ նրանք պիտի սպանեն: Այդ
խումբը բաղկացած է Ռոզալից, Գա-
լուլի, Թիւֆիկչիկից և ուրիշներից:
Ստամբուլովն աւելացրել է, թէ որ
կը պատուելէ որ իւր մահից յե-
տոյ հրատարակեն այն բողոքը,
ինչ որ յայտնի է դաւադրութեան
մասին, որպէս զի աշխարհն իմանայ
թէ ինչպէս է վարձատրուած հաւատա-
ւրի ծառայութիւնը Բուլղարիայում:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐՈՐ

Վ. Պոլսից (Times)-ին հաղորդում են,
որ մեծ վեղերն այժմ բոլոր ջանքերը
գործ է դնում, որպէս զի ներկայ մի-
նիստերի տեղ յարմարաւոր պաշտօ-
նեաներ նշանակել տայ: Նա մինիստր-
ներից էր կազմել հայոց խնդրին ու-
սումնասիրող յանձնաժողովը միայն
նրա համար, որ, ինչպէս ինքն յոյս ու-
նէր, նրանց որոշումներն սուլթանը
հաւանութիւն չի տալ: Սոֆիայից հա-
նոյնպէս դէմ է Մակեդոնիայում նոր
եպիսկոպոսներ նշանակելուն և աւելի
լաւ է համարում բուլղարներին գո-
հացում տալ դատարանների և ու-

տիկանութեան մէջ ունեցողները մըտ-
ցնելով:

Վ. Պոլսից հեռագրում են որ, ինչ-
պէս լսում է, մի զինեալ խումբ Յու-
նաստանից ափ է իջել Կրետէ կղզու
վրայ: Յայտարարուած է, թէ մի ուրիշ
խումբ է գալու Կարաթէօղորի-փաշան
զօրքեր է դրել հետամուտ լինելու:

Քառասունութ պատգամաւորների
ստորագրութեամբ սերբիական պատգ-
ժողովին ներկայացուած է մի թուրք
Մակեդոնիայի անցքերի մասին: Այդ
թղթի մէջ խօսուած է Մակեդոնիայի և
Հին Սերբիայի վրայ այժմեան Սերբիայի
ունեցած պատմական իրաւունքների
մասին, յիշատակուած են այն ֆիրմա-
ները, որոնցով յիշալ դաւաճներն բը-
նակչներին ընդարձակ արտօնութիւն-
ներ են շնորհուած, այլ և այն խոս-
տումները, որ այժմեան սուլթան Աբ-
դուլ-Համիդը տուել է Ալբանիայի թա-
գաւորին: Յիշատակուած է նմանապէս
Բիւրիկի դաշնագրի 23-րդ յօդուածը,
որով բողոքովին հաւասար իրաւունքներ
են տրուած Օսմանեան կայսրութեան
մէջ սպորտ բոլոր ազգերին: Ի վերջոյ
ցանկութիւն է յայտնուած, որ Սերբիայի
կառավարութիւնը հաղորդէ պատգ. ժո-
ղովին, թէ դիպլոմատիքական ինչպի-
սի փորձեր է արել նա ապահովելու համար
սերբ տարրի իրաւունքները Մակեդո-
նիայում և Հին Սերբիայում:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԵՐԱԳԻՐՆԵՐ
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱ-
ԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:

ՀՌՈՄ, 7 յուլիս:—Վաւառտոսին դա-
տարանին բողոք տուեց Կրկնային դէմ,
մեղադրելով նրան կապառակութեան
և զեղծումներ գործելուն համար:

ԲԱՂՈՒ.—Վերա քաղաքում մահուան
պատժի ենթարկուեցան զինուորական
դատարանով դատապարտուած 8 աւա-
զակներ:

ՍՈՖԻԱ, 8 յուլիս:— Ստամբուլովի
թաղումը տեղի կունենայ այսօր:
Ստամբուլովի ազգականները մերժում
են կառավարութեան մասնակցութիւնը
թաղմանը: Պրինց Ֆերդինանդից ցա-
ւակցական հեռագրիներն են ստացուած,
նմանապէս Ուէրսի պրեֆեկտի և անգլիա-
կան ու ուսմանական կառավարութիւն-
ներից: Ստամբուլովի ծառային բռնող
երեք ժանդարմներն արձակուած են
պաշտօնից և դատի կը մատնուին: Փըն-
նուլթիւն է նշանակուած այն քաղաքա-
մասի ոստիկանական կոմիսարի դէմ,
ուր կատարուեցաւ ոճրագործութիւնը:

Վ. ՊՈՒՍ.—Բուլղարական սահմանի
վրայ եղած ընդհարման առթիւ մեծ
վեղերը յայտարարեց բուլղարական գոր-
ծակալութեան քաղաքական, որ յան-
ցանդները կը պատժուին: Ուսերբը և
Սոլոնիկ հրաման է դրուած թոյլ չը
տալու, որ բաշիբոզուները գնան սահ-
մանագիծը:

ԲՆԻՂՐԱՎ.—Սկուպչիկան վերջաց-
րեց կոնվերսիային վերաբերեալ օրինա-
դրի ընդհանուր ջննդութիւնը: Ֆինանս-
ներն մինիստրը յայտարարեց, որ 1876
թուի փոխառութեան կոնվերսիան կա-
րող է կատարել միայն Ռուսիայի հա-
մաձայնութեամբ: Մինիստր-նախագահը
հրամարուեց պատասխանել պատգամա-
ւոր Չուրչիկի հարցմունքին մակեդոնա-
կան շարժման մասին:

ՍՈՖԻԱ.— Այսօր տեղի ունեցաւ
Ստամբուլովի թաղումը հանգուցեալի
ազգականների ու կողմնակիցների և
օտարերկրեայ պետութիւնների ներկա-
յացուցիչների անմասնակցութեամբ: Թաղ-
ման հանգէնը կանգ առաւ յարձակու-
մը գործուած տեղում: Պետիւրը սկսեց

գովասանել հանգուցեալին Ամբոյի միջին մի անյայտ մարդ գոռաց՝ անտես ասումս։ Բաւականութիւն ընկաւ։ Ուստի կանոնաւոր վերականգնեց կարգը։

ՊԵՏՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ, 9 յուլիս.—Բուլղարական պատգամաւորութիւնը յունիսի 8-ին, երեկոյեան, մեկնեց Մոսկուա։ Ճանապարհ ձգեցին՝ պաշտօնական բարեկարգական ընկերութեան քարտուղարը, մամուլի մի քանի ներկայացուցիչներ, բուլղարական գաղութի ներկայացուցիչներ և բուլղարացի ուսանողները։ Բուլղարական գաղութի ներկայացուցիչները Կլիմենտ միտրապոլիտին մի ուղեւոր ատկին։

Ձին-ուսանական փոխառութեան համար յուլիսի 7-ին առաջարկուած ստորագրութիւնը խիստ լաւ հետեանք ունեցաւ։ Փոխառութիւնը ծածկուեցաւ զրիթէ 20 անգամ։

ԼՈՒՆԻՆ.—Ներկէ թագուհին հրաժեշտի ունեկողութեան ընդունեց աւազանական էմիրի որդուն, որ այս օրերս հեռանում է Լոնդոնից, և նամակ տուեց նրան էմիրին տանելու։ Պրինցը վերադարձին կայեցէ Ֆրանսիա, Բելգիա, Իտալիա, Նիդերլանդներ։

Կ. ՊՈԼԻՍ.—Այստեղ ժամանեց իւր-գիւր։ Սուլթանը շնորհեց նրան Օսմանեան կայսերական տոմարի չքանանք և պալատ հրաւիրեց ճաշի։

ԽՐԻՍՏԻԱՆԻՒՄ.—Հաւատացնում են, որ թագաւորը նոր մինիստրութիւն կազմելու գործը յանձնել է Ներքին գործերի այժմեան մինիստր Տորնիին, որ և ընդունել է այդ յանձնարարութիւնը։ ՎԵՆԵՍԱ.—Բրիւկսում (Բոնիմիա), բուստրիկայի ջրերի հեղեղման պատճառով, փոշի եկան 10 տուր։ Նոյնպիսի վիճակ սպասուում է ուրիշ շատ շինութիւններին։ Վնասուած են ջրանցքի խողովակներն և երկաթուղու դժբեր։ Միւսնոյն ժամանակ հրդեհ է ծագել, որ ունեցել է մի քանի շինութիւններ։ Այրուած են մի քանի հողեր։

ՀԻՌՈՒ, 10 յուլիս.—Սպեցիայի մօտ «Ortizia» և «Maria Pia» չղգնաւորներն ընդհարուցեցին իրար։ Վերջին չղգնաւոր խորատու վնասուեցաւ։ Ջրահեղձ եղան 148 հողի։

ՍՈՖԻԱ.—Ստամբուլի թաղման ժամանակ երկրորդ անգամ խառնակութիւն եղաւ։ Ղերբեմնատան մօտ պըսակները ցած թափեցին և կիսորոցներ ոտի տակ։ Ղերբեմնատանը, Ստամբուլի ձեռքով մահուան պատիժ կըրած մայրը Պանիցայի զերեմանի վրայ կատարուած հոգեհանգստի ժամանակ հաւաքուել էր շատ ժողովուրդ։ Պանիցայի զերեմանը զարդարուած էր դըրօշակներով և կանաչով։ Հեծեալ զօրախումբն առաջն առաւ այդ բաղամարդ ամբոյսի և Ստամբուլի դադարին հետեւող փոքրաթիւ անձերի միջև տեղի ունեցած ընդհարման։ Ստամբուլի զերեմանի վրայ ոչ մի ճառ չի խօսուած։ Թաղուակցի յետոյ հանգուցեալին չըհամակող կուսակցութիւնների ներկայացուցիչները ցոյցեր արին Բելլիկ սպանման գործին իւր մասնակցելուն համար մահուան պատժի ենթարկուած անձերի զերեմանների վրայ։ Հոգեւորականութիւնն օրհնեց այդ զերեմանները, շատ ճառեր են խօսուած, ճառախօսները անիծում էին Ստամբուլի յիշատակը։ Ուստի կանոնաւոր հարկաւոր չը համարեց վերջ գնել ցոյցերին։

Խմբագիր հրատարակիչ՝ ՍՊԱՆՆԱՐ ՍՊԱՆՆԱՐԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Շարժիկ. երկաթուղի

Մարդատուր գնացքը Թիֆլիսից Բա-

նում գուրս է գնում առաւօտեան 4. 9-ին 30 ր. և Բաթում հասնում է Երեկոյեան 4. 9-ին 45 ր.։

Փոստային գնացքը Թիֆլիսից Բաթում գուրս է գնում ցերեկուայ 4. 1-ին 10 ր. և հասնում է Բաթում առաւօտեան 7. 4. 30 ր.։

Փոստային գնացքը Թիֆլիսից Բաթում գուրս է գնում երեկոյեան 4. 6-ին 50 ր. և Բաթում հասնում է առաւօտեան 4. 8-ին 15 ր.։

Մարդատուր գնացքը Բաթումից Թիֆլիս գուրս է գալիս առաւօտեան 4. 9-ին 40 ր. և Թիֆլիս հասնում է երեկոյեան 4. 9-ին 55 ր.։

Փոստային գնացքը Բաթումից Թիֆլիս գուրս է գնում գիշերուայ 4. 11-ին 20 ր. և Թիֆլիս է հասնում ցերեկուայ 4. 12-ին 25 ր.։

Փոստային գնացքը Բաթումից Թիֆլիս գուրս է գալիս գիշերուայ 4. 11-ին 5 ր. և Թիֆլիս է հասնում ցերեկուայ 4. 5-ին 50 ր.։

Ապրանքա-մարդատուր գնացքը Թիֆլիս-Բաթում գուրս է գնում երեկոյեան 7 4. 27 ր., հասնում Գանձակ առաւօտեան 7 4. 40 րոպէին։

Ապրանքա-մարդատուր գնացքը Գանձակից Թիֆլիս գուրս է գալիս երեկոյեան 6 4. 27 ր., հասնում է Թիֆլիս առաւօտուայ 7 4. 35 րոպէին։

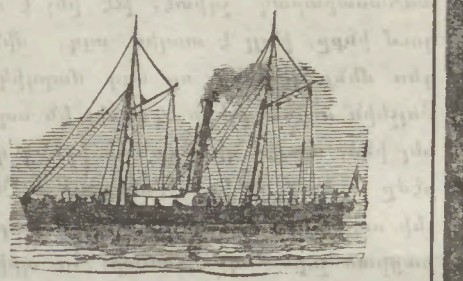
Պոստ. երկ. Ուղղմ. վրական ճանապարհով

Թիֆլիսից հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքը ուղևորում է առաւօտեան 8 ժամին, գիշերում է Մէթի կայարանում, վաղիկվապա է հասնում հետեւեալ օրը ժամը 7-ից մինչև 8-ը երեկոյեան։

Վեց հոգու տեղ ունեցող հանրակառքը (օմնիբուս) ուղևորում է կէսօրից յետոյ ժամը 3-ին և առանց գիշերելու տեղ է հասնում վաղիկվապա հետեւեալ օրը ժամը 7-ից մինչև 8-ը երեկոյեան։

Վաղիկվապա հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքը ուղևորում է առաւօտուայ ժամը 8-ին, գիշերում է Մէթի կայարանում, Թիֆլիս է հասնում հետեւեալ օրը ժամը 7-ից մինչև 8 ժամը երեկոյեան։

Վեց հոգու տեղ ունեցող հանրակառքը (օմնիբուս) ուղևորում է կէսօրից յետոյ ժամը 3-ին և առանց գիշերելու հասնում է Թիֆլիս հետեւեալ օրը ժամը 7-ից մինչև 8 ժամը երեկոյեան։

Ուղևոր. Շոգ. Ընկ.

Ամեն շաբաթ շոգեմակերի երթևեկութիւն Բաթումի, Օդեսայի և Կ. Պոլսի միջև։

Բաթումից Գուրս է գնում

Շաբաթ օրերը լոյս կիրակի, գիշերուայ 3 4., չըջանաւու ընթացքով բոլոր նաւահանգիստները։

Կիրակի օրերը, 12 ժամին, ուղիղ ընթացքով. Նովորոսիսկի, Կերչի, Թէոդոսիայի, Նաւոյայի, Սեաստապոլի և Նուստուրիայի վրայով։

Երեքշաբթի օրերը՝ լոյս չորեքշաբթի, գիշերուայ 2 ժամին, ապրանքա-մարդատուր չորեքշաբթի բոլոր նաւահանգիստները։

Չորեքշաբթի օրերը՝ լոյս հինգշաբթի, գիշերուայ 4 ժամին, չըջանաւու ընթացքով բոլոր նաւահանգիստները։

Օրէնադրեց փառն է Բաթում

Երկուշաբթի օրերը առաւօտեան ուղիղ ընթացքով։

Չորեքշաբթի և Ուրբաթ օրերը, երեկոյեան չըջանաւու ընթացքով։

Երկուշաբթի օրերը, գիշերուայ 2 ժամին, ապրանքա-մարդատուր չորեքշաբթի չըջանաւու ընթացքով։

Գործակալութիւնը գտնուում է Թիֆլիս. Կալ. բանկի գալիքէտ 117—118

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ТРЕУБНА ДОБА
КРЕМЬ РАЛЛЕ
ДЛЯ ЛИЦА И РУК 50к.
УВЛАЖНЯЮЩАЯ ВОДА РАЛЛЕ
(М.) 10—7

ТОВАРИЩЕСТВО
“ГИГИЕНА”
ВЪ С. ПЕТЕРБУРГѢ.
ПРОДАЕТСЯ ВЪЗДѢ.
Гл. складъ: С. П. Б. Александр. площ. 9 МОСКВА. Никольская д. Шереметьева ВАРШАВА, Новый Светъ, 37.
(М.) 9—8

ԱՐԴԵՆ ԹԱՐԳԱՆԵԼ ԵՄ
Բեռնատիրէն-Բեռնատուրի
«ՆՈՐ-ԳԱՐ»
Կատակերգութիւնը և շուտով կըյանձնեմ տպագրութեան։
5—5. ԱՐՃԱԿ ԵՒ ԲԳԱՐԱՆԱՆ.

Ներկայ Թուականից հրատարակուելու է Թիֆլիսում
ԱԶԳԱՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Բաժանորդագին 2 ր. կամ 5 ֆր.
Դիմել՝ Учителю Арм. Семинаріи Ерванду Лалаянцъ, въ Шуму կամ Ер. Lalayantz, Schouscha (Caucase).
Հրատարակիչ՝ Ե. ԼԱԼԱՅԱՆՑԻ.
5—3

ԱՄԵՆԱՅԱՏՆԵՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԻ
ՌՈՒՆԵԼՆԵՐ
ԴԱՇՆԱՄՈՒՐՆԵՐ
Ձեռ-ՀԱՐՄՈՒՐՆԵՐ, ՁԵՐԲԱԿՆԵՐ, ԿԻՐՈՒՆԵՐ, ՖԼԵՏՏԵՐ, ԿԱՐԵՆՏԵՐ, ՁԱՅՆԱՅԱՏՆԵՐ, ԼՈՐԵՐ ԵՒ ՁԱՅՆ ԵՒ ՁԱՅՆ
Բոլոր տեսակ զործիքների համար գինը կարելի է վճարել մաս-մաս, ՆՈՐ-ՊԵՏԱԿԱՆՈՒՆՆԵՐ
Հաղորդում են չքէ
ԵՐԱՃՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՆԵՐԻ ԵՒ ՁԱՅՆԱՅԱՏՆԵՐԻ ԿՈՎԿԱՍՏԱՆԻ ԿԵԴՐՈՒՄԱՆ
Գ Ե Պ Օ
Բ. Մ. ՄԻՐԻՍԱՆԵԱՆԻ
Մասնակարգը Կարեւորական Երաժշտական Հիկերոթեան
Музыкальное дело Б. М. Мириманова Тифлисъ Дворцовая ул.
(652) 30—10

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԻ
ամառային ընտանաւորութիւնը երկուշաբթի, յուլիսի 17-ին, տեղի է ունենալու պ. պ. անգամները ԵՐԿՐՈՒԹԻՒՆԻ ՓՈԼՈՎ. առաջին ժողովի փոխարէն, որ չկայացաւ անցած յուլիսի 2-ին։ Սկզբն ուղի ժամը 10-ին երեկոյեան։
(354) 3—1.

ՀԱՐԱԲԱՂՈՒ ՀԱՅՈՑ ՀՈԳ. ԹԵՄ. ԴՊՐԱՆՈՅԻ
Համար Հարկաւոր ի մի հաշաւարանաւոր ուսուցիչ ուսուցիչ լեզուի և ուսուցիչ պատմութեան, որ պիտի ունենայ շաբաթը 26 դաս և ապա 1200 ր. ուճիկ. մի ուսուցիչ ուսուցիչ լեզուի (15 դաս), 4 ծախարանիչ և 2 ծախարանիչ (13 դաս), պետական Դիւանագրագրոց աւարտած, որ պիտի ունենայ շաբաթը 28 դաս և տարին 700 ր. ուճիկ և մի ուսուցիչ երգչաշար-լեւան և չախարանիչ, որ պիտի ունենայ շաբաթը 21 դաս և տարին 600 ր. ուճիկ։
Խնդիրները հանդերձ վկայագրերով պէտք է ուղարկել այս հասցով. Шумя, инспектору армянской духовной семинаріи.
(672) 3—1.

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

Երկու սեռի անձանց համար
ՏԱՄՆԵՆՉՈՐՈՒԹԻՒՆ ՏԱՐԻ
Առեւտրական Կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առեւտրական կրթութիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել զործնական ճանապարհով հմուտ հաշուապահներ։ Առեւտրողներն ստանալ են տեսնատեսներ։
Աւանդելի առարկաները սրանք են՝ 1) Առեւտրական Տեսնատեսութիւն, 2) Առեւտրական Թուարանութիւն, 3) Հաշուարանագրութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկային), 4) Թուարանութիւն համընթի վրայ, 5) Առեւտրական Թղթակցութիւն, 6) Առեւտրական և մուրհակի կանոնադրութիւն և 7) Գեղագրութիւն, (վատ ձեռքի — почеркъ — ուղղելը)։
Ուսումն սկսուելու է սեպտեմբերի 15-ից։ Ընդունելութիւնները սեպտեմբերի 1-ից, ամենայն օր, առաւօտեան 10-ից մինչև 11-ը և երեկոյեան 4-ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնողի ընտանաւորան Սուրբախում, Ալեքսանդր Փրեզնովի տանը, № 9, Սերգեւակայա և Նազարեանյա փողոցների անկիւնում։ Ծրագրին ու կանոնները կարելի է ստանալ ԶՐԻՍՊԵՍ ԵՐԵ. Ծովանովների բանկային գրասենեակում և կուրսեր հիմնողի ընտանաւորանում։ Օտարաքաղաքացիները գիմում են կուրսերի հիմնողին. — въ Тифлисъ, С. П. Мануэляну.
(668) 25—4.

BATEAUX a VAPEUR FRANÇAIS N. PAQUET ET Cie
ՆԱԻԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

„Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.“

Կանոնաւոր և ուղիղ երթևեկութիւն ՄԱՐՍԵՅԼԻՑ ԲԱԹՈՒՄ և ԲԱԹՈՒՄԻՑ ՄԱՐՍԵՅԼԻՑ երկու շաբաթ մի անգամ։

Բաթումից Մարսէյ գնալիս մտնում է Տրապիզոն, Սամսոն և Պոլիս քաղաքները։

Բաթումից գուրս է գալիս չորեքշաբթի, յուլիսի 12/24-ին. Արմենի, չղգնաւոր նաւապետ՝ Տրապի.
Բաթումից Պարիզ հաղորդակցութեան տոմարները սովորական գիշումն ունին։ Ապրանք յանձնելու կամ ճանապարհորդութեան վերաբերեալ տեղեկութիւնները ստանալու համար գիմով.
Բաթումից մ. մ. — պ. ՎԻԿՏՈՐ ԳԱՐՆԱՅԻՆ, Նաբերեժնայա.
Թիֆլիսում — պ. ԲԱՐԵՎԵՆԻԱՆՍԵԱՆԻՆ, Սիօնի փողոց, քարվանս. Գեորգ աղ. Բազում — պ. Սամուէլ Դիւրախանին, Կոլոբակեանկայա հրապարակ.
Ն ո վ ո ռ ո յ ս կ ու մ — պ. ԼՈՒԻ ՈՒՆՈՅԻՆ.
(316) 20—18

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՂ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
„ԵԱԿՈՐ“

Բարձրագոյն հաստատուած 1872 թուին։
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳՐԱՄԱԳՆՈՒԹԻՒՆ 2.500.000 ր.
Բայի օրհնելի Գոմարեւելից

ԿՐԵԿԻՑ ԵՊԸՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ամեն տեսակ շարժական և անշարժ կայքերի.

ՏՐԸՆՄՊՈՐՏՆԵՐԻ ԵՊԸՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ծովային, գետային և ցամաքային այլ և ապահովագրութիւն նաւերի

ԿԵՆՏՐԻ ԵՊԸՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
առանձնապէս ձեռնուու պայմաններով և արտօնութիւններով

Ի ղէպ աշխատանքի անընդունակ դառնալուն։
Օրինակ.—30 տարեկան անձն ապահովագրուած է 10,000 ր. դրամագլխի, որ պիտի ետ տրուի իւր մահից յետոյ, երբ էլ մահը վրայ հասնելու լինի։ Այդպիսի ապահովագրութեան համար նա պէտք է խրախուսել 4 ամսում վճարել 78 ր., եթ ցանկանում է արտօնութիւններ ունենալ աշխատանքի անընդունակ դառնալու դիպուածում։ Այս ապահովագրութիւնն իրական ապահովութիւն է ան անձերի բնութիւնների համար, որոնք միջոցներ են ձեռք բերում անձնական աշխատանքով, որովհետեւ ապահովագրուած անձն աշխատանքի անընդունակ դարձած դիպուածում տրուող դրամագլուխը ապրուստի միջոցների համար նեցուկ է։

Ապահովագրութեան համար յայտարարութիւններն ընդունում և ան տեսակ տեղեկութիւններ հաղորդում են Ընկերութեան Գլխաւոր Վարչութեան մէջ Մոսկուայում, Ընկ. Կովկասի Վարչութեան մէջ Թիֆլիսում (Վերեմանկայա փ. ու. № 2) և գործակալութիւնների մէջ՝ Կարլսբադում բոլոր քաղաքներում։ Հասարակութեան յարմարութեան համար ապահովագրութիւնների ընդունելութիւնը բացուած է Կովկասում, 3-րդ հաշարար դատարանի կողմէն, Եւրոպայում, Ֆեոդոր Ալեքսանդրովիչ Բախովի բնակարանում։
(336) 100—12